MiBAC MINISTERO PER I BENI E LE ATTIVITÀ CULTURALI
MiBAC DGBIC DIREZIONE GENERALE BIBLIOTECHE E ISTITUTI CULTURALI
BIBLIOTECA HOTEL COLOMBIA UNIVERSITARIA DI GENOVA

¶ Epiſtola Chriſtofori Colom: cui etas noſtra multū debet: de Inſulis Indie ſupra Gangem nuper inuentis. Ad quas perqui/rendas octauo antea menſe auſpicijs et ere inuictiſſimi Fernan/di Hiſpaniarum Regis miſſus fuerat: ad Magnificum dn̄m Ra/phaelem Sanxis: eiuſdem ſereniſſimi Regis Teſaurariū miſſa: quam nobilis ac litteratus vir Aliander de Coſco ab Hiſpano ideomate in latinum conuertit: tertio kal's Maij. M.cccc.xciij. Pontificatus Alexandri Sexti Anno Primo.

Quoniam ſuſcepte prouintie rem perfectam me cōſecutum fuiſſe gratum tibi fore ſcio: has conſtitui exarare: que te vniuſcuiuſq; rei in hoc noſtro itinere geſte inuenteq; ad/moneant: Triceſimotertio die poſtq̄ Gadibus diſceſſi in mare Indicū perueni: vbi plurimas inſulas innumeris habitatas ho/minibus repperi: quarum omnium pro foeliciſſimo Rege noſtro preconio celebrato et vexillis extenſis contradicente nemine poſ/ſeſſionem accepi: primeq; earum diui Saluatoris nomen impo/ſui: cuius fretus auxilio tam ad hanc: q̄ ad ceteras alias perue/nimus. Eam vo Indi Guanahanin vocant. Aliarum etiā vnam quanq; nouo nomine nuncupaui. Quippe aliā inſulam Sancte Marie Conceptionis. aliam Fernandinam. aliam Hyſabellam. aliam Iohanam. et ſic de reliquis appellari iuſſi. Quamprimum in eam inſulam quā dudum Iohanā vocari dixi appulimus: iu/xta eius littus occidentem verſus aliquantulum proceſſi: tamq; eam magnā nullo reperto fine inueni: vt non inſulam: ſed conti/nentem Chatai prouinciam eſſe crediderim: nulla tn̄ videns op/pida municipiaue in maritimis ſita confinibꝰ preter aliquos vi/cos et predia ruſtica: cum quoꝝ incolis loqui nequibam. quare ſi/mul ac nos videbant ſurripiebant fugam. Progrediebar vltra: exiſtimans aliquā me vrbem villaſue inuenturum. Deniq; vidēs q longe admodum progreſſis nihil noui emergebat: et hmōi via nos ad Septentrionem deferebat: q ipſe fugere exoptabā: terris etenim regnabat bruma: ad Auſtrumq; erat in voto cōtendere:

nec minus venti flagitantibꝰ ſuccedebāt · cōſtitui alios nō operiri ſucceſſus: ⁊ ſic retrocedens ad portū quendā quem ſignaueram ſum reuerſus: vnde duos hoīes ex noſtris in terrā miſi qui inueſtigarēt eſſet ne Rex in ea prouincia vrbeſue alique · Hi per tres dies ambularunt inuenerūtqꝫ inumeros populos ⁊ habitationes paruas tn̄ ⁊ abſqꝫ vllo regimine: quapropter redierunt · Interea ego iam intellexerā a qbuſdam Indis quos ibidem ſuſceperā quō hmōi prouincia inſula quidem erat: ⁊ ſic perrexi orientem verſus eius ſemp ſtringēs littora vſqꝫ ad miliaria · cccxxij vbi ipſius inſule ſunt extrema: hinc aliā inſulam ad orientē proſpexi diſtantē ab hac Iohana miliaribꝰ · liiij · quā protinus Hiſpanam dixi: in eamqꝫ conceſſi ⁊ direxi iter quaſi per Septentrionē quemadmodū in Iohana ad orientem miliaria · dlxiiij · que dicta Iohana ⁊ alie ibidem inſule ꝗꝫ fertiliſſime exiſtunt · Hec multis atqꝫ tutiſſimis ⁊ latis nec aliis quos vnq̄ꝫ viderim comparādis portibus eſt circundata multi maximi ⁊ ſalubres hanc interfluunt fluuij multi quoqꝫ ⁊ eminentiſſimi in ea ſunt montes · Oēs he inſule ſunt pulcherrime ⁊ varijs diſtincte figuris: puie: ⁊ maxima arboꝝ varietate ſidera lambentiū plene: quas nunq̄ꝫ folijs priuari credo · Quippe vidi eas ita virentes atqꝫ decoras: ceu mēſe Maio in Hiſpania ſolent eſſe: quaꝝ alie florētes: alie fructuoſe: alie in alio ſtatu ſcḋm vniuſcuiuſqꝫ qualitatē vigebant · garriebat philomena ⁊ alij paſſeres varij ac īnumeri mēſe Nouembris quo ipſe per eas deambulabā · Sunt preterea in dicta inſula Iohana ſeptē vel octo palmaꝝ genera q̄ proceritate ⁊ pulchritudine quēadmodū cetere oēs arbores: herbe: fructuſqꝫ nr̄as facile exuperāt · Sūt ⁊ mirabiles pinꝰ agri ⁊ prata vaſtiſſima · varie aues · varia mella · variaqꝫ metalla ferro excepto · In ea aūt quā Hiſpanam ſupra diximꝰ nuncupari maximi ſunt mōtes ac pulchri · vaſta rura nemora · campi feraciſſimi ſeri paſciqꝫ ⁊ ꝯdendis edificijs aptiſſimi · Portuū in hac inſula cōmoditas ⁊ preſtantia · fluminū copia ſalubritate admixta hoīm: q̄ niſi quis viderit: credulitatez ſuperat · Huiꝰ arbores paſcua ⁊ fructꝰ multū ab illis Iohane differunt · Hec preterea Hiſpana diuerſo aromatis genere · auro · metalliſqꝫ abundat · cuius quidem ⁊ oīum aliaꝝ quas ego vidi ⁊ quaꝝ cognitionē habeo incole vtriuſqꝫ ſexus nudi ſemper incedunt quēadmodū eduntᷣ in lucem: preter aliquas feminas: q̄ folio frondeue aliqua aut bombicino velo pudenda operiunt qḋ ipſe ſibi ad id negocij parant · Carent ij oēs (vt ſupra dixi) quocūqꝫ genere ferri · carēt ⁊ armis vtpote ſibi ignotis nec ad ea ſunt apti · nō ꝓpter corporis deformitatem cū ſint bene formati: ſed q̄a ſunt timidi ac pleni formidine · geſtant tn̄ pro armis arundines ſole puſtas: in quaꝝ radicibꝰ haſtile quoddā ligneū ſiccū et in mucronem attenuatū figunt: neqꝫ ijs audent iugiter vti: nā ſepe euenit cū miſerim duos vel tris hoīes ex meis ad aliquas villas vt cū eaꝝ loquerentᷣ incolis: exijſſe agmen glomeratū ex Indis: ⁊ vbi nr̄os appropinquare videbant fugā celeriter arripuiſſe deſpretis a patre liberis ⁊ econtra · ⁊ hoc nō q̄ cuipiam eoꝝ dānum aliqḋ vel iniuria illata fuerit: imo ad quoſcūqꝫ appuli ⁊ q̄bus cū verbum facere potui: quicq̄d habebā ſum elargitus: pannum aliaqꝫ ꝑmulta nulla mihi facta verſura: ſed ſunt natura pauidi ac timidi · Ceteꝝ vbi ſe cernunt tutos oī metu repulſo: ſunt admodū ſimplices ac bone fidei ⁊ in oībꝰ que habent liberaliſſimi: roganti qḋ poſſidet inficiatᷣ nemo: quin ipſi nos ad id poſcēdū inuitāt · Maximū erga oēs amorē preſeferunt: dant queqꝫ magna pro paruis: minima lꝫ re nihilo ue ꝯtenti · ego attn̄ ꝓhibui ne tā minima ⁊ nulliꝰ precij hiſce darentᷣ: vt ſunt lancis paropſidū vitriqꝫ fragmēta · itē claui ligule: quanq̄ꝫ ſi hoc poterāt adipiſci videbatᷣ eis pulcherrima mūdi poſſidere iocalia · Accidit · n · quēdā nauitam tantū auri pondus habuiſſe pro vna ligula quāti ſunt tres aurei ſolidi ⁊ ſic alios pro alijs minoris precij: ꝑſertim pro blanquis nouis: quibuſdā nūmis aureis: ꝓ q̄bꝰ habēdis dabant quicquid petebat vēditor: puta vnciam cū dimidia ⁊ duas auri: vel triginta ⁊ quadraginta bombicis pondo: quam ipſi iaz nouerant · item arcuum · amphore · hydre · dolijqꝫ fragmenta bombice ⁊ auro tanq̄ꝫ beſtie comparabant · quod quia iniquum ſane erat vetui: dediqꝫ eis multa pulchra ⁊ grata q̄ mecū tulerā nullo interueniēte ꝑmio: vt eos mihi facilꝰ ꝯciliarem fierentqꝫ xp̄icole

ꝛ vt ſint proni in amorem erga Regem Reginā principemqꝫ no/
ſtros ꝛ vniuerſas gentes Hiſpanię ac ſtudeāt perquirere: coacer
uare eaqꝫ nobis tradere quibꝰ ipſi affluunt ꝛ nos magnopere in
digemus. Nullam iȷ norunt hydolatriam: imo firmiſſime credūt
omnem vim: oēm potentiam: oīa deniqꝫ bona eſſe in coelo: meqꝫ
inde cum his nauibus ꝛ nautis deſcēdiſſe: atqꝫ hoc animo vbiqꝫ
fui ſuſceptus poſt ꝙ metum repulerant. Nec ſunt ſegnes aut ru/
des: quin ſummi ac perſpicacis ingeniȷ: ꝛ homines qui tranſfre/
tant mare illud nō ſine admiratōe vniuſcuiuſqꝫ rei rationē red/
dunt: ſed nunqꝫ viderūt gentes veſtitas neqꝫ naues hmōi. Ego
ſtatim atqꝫ ad mare illud perueni e prima inſula quoſdā Indos
violenter arripui: qui ediſcerent a nobis ꝛ nos pariter docerent
ea: quoꝝ ipſi in hiſce partibus cognitionem habebant. ꝛ ex voto
ſucceſſit: nam breui nos ipſos ꝛ iȷ nos tum geſtu ac ſignis tum
verbis intellexerunt: magnoqꝫ nobis fuere emolumento: veniūt
modo mecum: qui ſemper putant me deſiluiſſe e coelo: ꝙuis diu
nobiſcum verſati fuerint hodieqꝫ verſentur. ꝛ iȷ erant primi qui
id quocunqꝫ appellabamus nuntiabant: aliȷ deinceps aliȷs ela/
ta voce dicētes: Uenite venite ꝛ videbitis gentes ęthereas. Quā
ob rem tam feminę ꝙ viri: tam impuberes ꝙ adulti: tā iuuenes
ꝙ ſenes depoſita formidine paulo ante ꝯcepta nos certatim viſe
bant magna iter ſtipante caterua aliȷs cibum aliȷs potum affe/
rentibus maximo cum amore ac beniuolentia incredibili. Habet
vnaqueqꝫ inſula multas ſcaphas ſolidi ligni: ꝛ ſi anguſtas lon/
gitudine tñ ac forma noſtris biremibus ſimiles: curſu aūt velo/
ciores. Reguntur remis tantūmodo. Haꝝ quędaꝫ ſunt magnę:
quędam paruę: quędā in medio conſiſtūt. Plures tñ biremi quę
remiget duodeuiginti tranſtris maiores: cū quibus in oēs illas
inſulas: quę innumerę ſunt: traȷicitur. cumqꝫ iȷs ſuam mercatu/
ram exercent ꝛ inter eos comertia fiunt. Aliquas ego harum bi/
remiū ſeu ſcaphaꝝ vidi q̄ vehebant ſeptuaginta ꝛ octuaginta re
miges. In omnibus iȷs inſulis nulla eſt diuerſitas inter gentis
effigies: nulla in moribus atqꝫ loquela: quin oēs ſe intelligunt

adinuicem: quę res perutilis eſt ad id qđ sereniſſimū Regē nřm
exoptare pręcipue reor: ſcꝫ eoꝝ ad ſctām xpi fidem ꝯuerſionem.
cui quidem quantū intelligere potui facillimi ſunt ꝛ proni. Dixi
quemadmodū ſum progreſſus antea inſulam Iohanā per rectū
tramitem occaſus in orientem miliaria. cccxxii. ſm quā viam ꝛ
interuallum itineris poſſum dicere hanc Iohanā eſſe maiorem
Anglia ꝛ Scotia ſimul: nāqꝫ vltra dicta. cccxxii. paſſuū milia in
ea parte quę ad occidentem proſpectat duę: quas nō petiȷ: ſuper
ſunt prouincię: quaꝝ alterā Indi Anan vocant cuius accolę cau
dati naſcuntur. Tenduntᷣ in longitudinē ad miliaria. clxxx. vt
ab his quos veho mecū Indis percepi: qui oīs has callent inſu/
las. Hiſpanę ꝟo ambitꝰ maior eſt tota Hiſpania a Colonia vſqꝫ
ad fontem rabidum. Hincqꝫ facile arguitᷣ ꝙ quartum eius latus
quod ipſe per rectā lineā occidentis in orientem traieci miliaria
continet. dxl. Hęc inſula eſt affectanda ꝛ affectata nō ſpernenda
in qua ꝛ ſi aliaꝝ oīm vt dixi pro inuictiſſimo Rege noſtro ſolen
niter poſſeſſionem accępi: earūqꝫ imperium dicto Regi penitus
cōmittitur: in oportuniori tñ loco atqꝫ omni lucro et cōmercio
condecenti cuiuſdā magnę villę: cui Natiuitatis dñi nomen de/
dimus: poſſeſſionem peculiariter accepi: ibiqꝫ arcem quandam
erigere extemplo iuſſi: quę modo iam debet eſſe pacta: in qua ho
mines qui neceſſariȷ ſunt viſi cū omni armoꝝ genere ꝛ vltra an
num victu oportuno reliqui. Itē quandā carauellam ꝛ pro aliȷs
conſtruendis tam in hac arte ꝙ in cęteris peritos: ac eiuſdē in/
ſulę Regis erga eos beniuolentiam ꝛ familiaritatem incredibilē
Sunt enim gentes illę amabiles admodum ꝛ benignę: eo ꝙ Rex
predictus me fratrē ſuū dici gloriabatᷣ. Et ſi aīum reuocarent et
hiis qui in arce manſerunt nocere velint: nequeunt: qa armis ca/
rent: nudi incedūt ꝛ nimiū timidi: ideo dictā arcem tenētes dun
taxat pñt totā eam inſulam nullo ſibi īminēte diſcrimine popu/
lari. dummō leges quas dedimꝰ ac regimen nō excedāt. In oībꝰ
hiis inſulis vt intellexi quiſqꝫ vni tm̄ ꝯiugi acquieſcit pręter prin
cipes aut reges: qbus viginti hēre licet. Feminę magis ꝙ viri la/

horare videntur· nec bene potui intelligere an habeant bona pro
pria: vidi enim ꝙ vnus habebat alijs impartiri: pręſertim dapes
obſonia ⁊ hmõi· Nullum apud eos monſtrũ reperi vt pleriqꝫ exi/
ſtimabant: ſed hoĩes magne reuerentię atqꝫ benignos· Nec ſunt
nigri velut ethiopes· habent crines planos ac demiſſos· non de
gũt vbi radioꝝ ſolaris emicat calor· ꝑmagna nanqꝫ hic eſt ſolis
vehementia: propterea ꝙ ab ęquinoctiali linea diſtat. Ubi vidẽ/
tur gradus ſex ⁊ viginti ex montiũ cacuminibꝰ· Maximũ quoqꝫ
viget frigus: ſed id ꝗdem moderant̃ Indi tum loci conſuetudi/
ne· tum rerũ calidiſſimaꝝ quibꝰ frequenter ⁊ luxurioſe veſcunt̃
pręſidio· Itaqꝫ mõſtra aliqua nõ vidi: neqꝫ eoꝝ alicubi habui co
gnitionem: excepta quadã inſula Charis nuncupata: quę ſecun
da ex Hiſpania in Indiam tranſfretantibꝰ exiſtit quã gens quę
dam a finitimis habita ferocior incolit· Hi carne humana veſcũ
tur· Habent predicti biremiũ genera plurima ꝗbus in oĩs Indi
cas inſulas traijciunt· depredant. ſurripiunt quęcũqꝫ pñt· Nihil
ab alijs differunt niſi ꝙ gerũt more femineo longos crines· vtũ/
tur arcubꝰ ⁊ ſpiculis arundineis fixis vt diximꝰ in groſſiori par
te attenuatis haſtilibꝰ· ideoqꝫ habent̃ feroces: quare cęteri Indi
inexhauſto metu plectunt̃: ſed hos ego nihilifacio plus q̃ꝫ alios
Hi ſunt ꝗ coheunt cũ quibuſdã feminis: quę ſolę inſulã Mateu/
nin primã ex Hiſpania in Indiã traiicientibꝰ habitant· Hę aũt
feminę nullũ ſui ſexus opus exercent: vtuntur enim arcubus et
ſpiculis ſicuti de earꝝ coniugibus dixi· muniunt ſeſe laminis ęneis
quaꝝ maxima apud eas copia exiſtit· Aliã mihi inſulã affirmãt
ſupradicta Hiſpana maiorẽ: eius incolę carẽt pilis· auroqꝫ inter
alias potiſſimũ exuberat· Huius inſulę ⁊ aliaꝝ quas vidi hoĩes
mecũ porto qui hoꝝ quę dixi teſtimoniũ perhibẽt· Deniqꝫ vt no/
ſtri diſceſſus ⁊ celeris reuerſionis compendiũ ac emolumentũ
breuibus aſtringã hoc polliceor: me noſtris Regibus inuictiſſi/
mis paruo eoꝝ fultũ auxilio: tantũ auri daturũ quantũ eis fue/
rit opus· tm̃ vero aromatum· bombicis· maſticis: q̃ apud Chium
duntaxat inuenitur: tantũqꝫ lignũ aloes· tantum ſeruoꝝ hydo/

latrorum: quantum eorum maieſtas voluerit exigere· Item reu/
barbarum ⁊ alia aromatũ genera quę ij quos in dicta arce reli/
qui iam inueniſſe atqꝫ inuenturos exiſtimo· q̃nquidem ego nul
libi magis ſum moratus niſi quantum me coegerunt venti: pre
terq̃ꝫ in villa Natiuitatis dum arcem condere ⁊ tuta oĩa eſſe pro
uidi · Quę ⁊ ſi maxima ⁊ inaudita ſunt: multo tñ maiora forẽt
ſi naues mihi vt ratio exigit ſubueniſſent· Uerꝝ multum ac mira
bile hoc: nec noſtris meritis correſpondens: ſed ſanctę Chriſtia
nę fidei noſtrorumqꝫ Regum pietati ac religioni: quia quod hu
manus conſequi nõ poterat intellectus: id humanis cõceſſit di
uinus· Solet enim deus ſeruos ſuos quiqꝫ ſua pręcepta diligunt
⁊ in impoſſibilibus exaudire: vt nobis in pręſentia contigit: qui
ea conſecuti ſumus quę hactenus mortalium vires minime atti
gerant: nam ſi harũ inſulaꝝ quipiam aliquid ſcripſerunt aut lo
cuti ſunt: omnes per ambages ⁊ cõiecturas: nemo ſe eas vidiſſe
aſſerit vnde prope videbatur fabula· Igitur Rex ⁊ Regina prin
cepſqꝫ ac eoꝝ regna feliciſſima cunctęqꝫ alię Chriſtianoꝝ prouin
cię Saluatori dño noſtro Jeſu Chriſto agamꝰ gratias: qui tan
ta nos victoria munereqꝫ donauit: celebrentur proceſſiones· per
agantur ſolennia ſacra· feſtaqꝫ fronde velentur delubra· exultet
Chriſtus in terris quemadmodum in coelis exultat: quom tot
populoꝝ perditas ante hac animas ſaluatum iri pręuidet· Lęte
mur ⁊ nos: cum propter exaltationem noſtrę fidei· tum propter
rerum temporalium incrementa: quoꝝ non ſolum Hiſpania ſed
vniuerſa Chriſtianitas eſt futura particeps· Hęc vt geſta ſunt
ſic breuiter enarrata. Uale· Uliſbonę pridie idus Martij·

Chriſtoforus Colom Oceanę claſſis Pręfectus·

¶ Epigramma. R. L. de Corbaria Epiſcopi Montiſpaluſij.
Ad Inuictiſſimum Regem Hiſpaniarum.

Jam nulla Hiſpanis tellus addenda triumphis
Atqꝫ parum tantis viribus orbis erat.
Nunc longe eois regio deprenſa ſub vndis
Auctura eſt titulos Betice magne tuos
Unde repertori merito referenda Columbo
Gratia: ſed ſummo eſt maior habenda deo.
Qui vincenda parat noua regna tibiqꝫ ſibiqꝫ
Teqꝫ ſimul fortem preſtat et eſſe pium.

164100